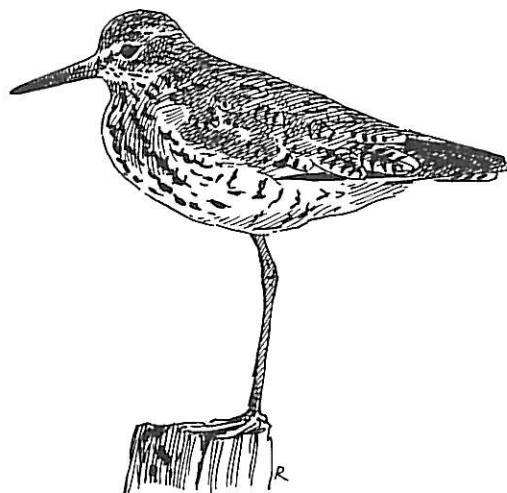

Rødstilk *Tringa totanus*

Global utbredelse

Rødstilken hekker i det meste av Europa og østover til Himalaya og Øst-Sibir. Arten har en palearktisk hekkeutbredelse og mangler i Amerika, men den finnes i Island. Totalt er 7 underarter beskrevet. I Norge ruger nominatunderarten *totanus*.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Rødstilken finnes utbredt over hele landet unntatt i enkelte vestlige fjellstrøk og deler av Østlandet. Arten synes like fullt å ha ekspandert noe i Oslofjord-området og Østfold i forhold til det som er angitt av Haf-torn (1971). Den finnes i hekketida i fuktige områder. Den finnes såvel på gressmarker ved saltvann og ferskvann som på myrområder i skogen og på fjellet, og vi finner da også rødstilken hekkende fra havnivå og opp til vierregionen. At arten ifølge Atlas-kartet ser ut til å mangle i visse vestlige fjellstrøk, skyldes trolig en kombinasjon av lite egnede biotoper og en manglende Atlas-dekning i området. Ellers er rødstilken med sin støyende oppførsel en art det er lett å registre, slik at Atlas-kartet trolig stemmer godt overens med den reelle utbredelsen. At arten mangler i store deler av sentrale østlandsstrøk skyldes trolig at rødstilken ikke finner egnede hekkebiotoper i sammenhengende skogområder.

Rødstilken har den tetteste hekkebestanden i Norge langs kysten. Den er den *Tringa*-arten som har vestligst utbredelse, og arten mangler som hekkefugl i store deler av innlandet i Sverige.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Rødstilken er en av våre vanligste vadefugler, og bestanden i Norge er grovt anslått til ca. 58.000 par, fordelt på 26.000 i Sør-Norge (t.o.m. Nord-Trøndelag) og 32.000 par i Nord-Norge (Kålås & Byrkjedal 1981). Norge har den største bestanden av underarten *totanus* i Europa (Piersma 1986). Rødstilkbestanden i Finland har trolig gått tilbake i perioden 1978-1987, mens bestanden trolig har vært stabil i de andre nordiske landene i samme periode (Koskimies 1992).

Hekkebiologi

Rødstilken er en trekkfugl som ankommer hekkeplassene fra slutten av april til midten av mai. Arten er sosialt monogam, og parene kan i enkelte tilfeller holde sammen i flere hekkesesonger. Fuglene er stedtro og kan komme tilbake til samme hekkeplass år etter år. Rødstilken ser ikke ut til å være utpreget territoriell (Cramp & Simmons 1983), og reirene til ulike par kan ligge svært nær hverandre. Den legger som de fleste andre vadefugler 4 egg, som ruges av begge kjønn. Reiret er en grop fôret med strå, og reiret er oftest meget godt skjult i vegetasjonen. Ruge-tiden er ca. 24 døgn, og ungene forlater som regel reiret så snart de er tørre (ca. 1/2 dag etter klekking). Ungene finner maten på egen hånd, men foreldrene gjør en stor innsats for å forsvare ungene mot predatorer. Foreldrene passer på ungene til disse er ca. 27 dager gamle og nesten flygedyktige. Rødstilken kan også hekke i tilknytning til «kolonier» av vipe, og kan da nyte godt av vipas aktive forsvar mot predatorer.

Trekkforhold

Norske (og svenske) rødstilker overvintrer trolig alt vesentlig langs Afrikas vestkyst. Rødstilken har en interessant form for trekk som kalles overhoppstrek. Dette går ut på at de nordligste bestandene trekker lenger sør enn sørlige bestander. Fugler fra De britiske øyer og Frankrike ser ut til å være relativt stasjonære, og på den måten er overvintringsområdene i Nord-Europa allerede opptatt når våre fugler kommer trekkende nordfra. Våre fugler «tvinges» da til å overvintrer lenger sør der det finnes ledige områder (Alerstam 1982). De rødstilkene som overvintrer langs vestkysten av Norge er i all hovedsak islandske fugler av underarten *robusta* som er større enn vår rødstilk (*totanus*). Noen fugler oppholder seg i vinterkvarterene også om sommeren (Van Dijk m.fl. 1990). Dette dreier seg trolig om ett år gamle fugler som utsetter hekkestart.

Peder Fiske

Rødstilk *Tringa totanus*

920 ● Konstatert hekking

869 ● Sannsynlig hekking

270 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

